

Golfplaten

Eric Bras

Militairen zijn soms opmerkelijke wezens. Veel van de opvattingen die je tegenkomt in het gesprek met militairen lijken onwrikbaar: zo is het en niet anders. 'Eerst schieten dan praten, dominee, niet andersom.' Zo herinner ik mij een conferentie op het vormingscentrum Beukbergen in Huis ter Heide. Een groep ervaren onderofficieren, die op voorhand al geen zin had om met de geestelijk verzorger in gesprek te gaan. 'Wij zijn niet van die pratens. En in dit soort gesprekken komen toch maar problemen naar voren, daar heb je niets aan.' Vijf minuten bezig en al tot de grond toe afgebrand, dat gevoel kreeg je wel eens, als groepsleider. Een van de dingen die in zo'n situatie dan kon werken was: concreet zijn. Wat hebben jullie meegemaakt aan situaties waarvan je achteraf wel eens afvroeg of het ook anders kon? Als je dan een groep tegenover je had met veel militairen die al eens uitgezonden waren, dan kwam er altijd wel iets op tafel.

In deze groep vertelde iemand dat hij ooit had meegemaakt dat er op uitzending lokale bewoners probeerden het kamp binnen te komen om van alles en nog wat mee te nemen. Begrijpelijk, want ze waren zo arm als kerkratten. Toch konden die acties op niet veel sympathie rekenen. Als een van de dieven gepakt werd, dan werd hij opgesloten in een geïmproviseerde cel, gemaakt van stalen golfplaten: overdag te heet, 's nachts te koud. Geen prettige toestand. En, voegde hij eraan toe: omdat we die lui helemaal zat waren, zetten we een metalen stang bij de cel, waarmee we – telkens als we er langs kwamen – over de golfplaten gingen. Keer op keer. Geen best verhaal, dat leek duidelijk. En daar was iedereen het ook over eens.

Met het ethische besluitvormingsmodel in de hand probeerden we – zonder verwijten of oordelen – te kijken naar de ingrediënten van dit verhaal: wie waren erbij betrokken, wat waren de belangen, de normen en de waarden? En op welke wijze kijken we er achteraf tegenaan? Op zich een goede methode: wat zijn de feiten en hoe beoordeel je ze uiteindelijk? Toch liep het niet lekker in de groep. Er werd in eerste instantie niet veel geprotesteerd; zoals het goede militairen betaamt deden ze uiteindelijk wat er van ze werd gevraagd. Tot op een gegeven moment een van de groepsleden zo ongeveer uit elkaar knalde van irritatie: 'Dit kan niet waar zijn,' schreeuwde hij het bijna uit. 'Dit doen wij niet! Zo gaan wij niet met mensen om!' Het moest een leugen zijn of minstens een verhaal dat volledig uit zijn verband getrokken was. Het huilen stond hem nader dan het lachen, zeker nadat de inbrenger van het verhaal hem verzekerde dat het echt gebeurd was. Het was voor hem onmogelijk: deze groep, de eenheid, het leger: wij zijn beter dan dit.

Als geestelijk verzorger, begeleider van deze groep, voelde ik me gek genoeg een beetje schuldig. Door mijn vraag beroofde ik deze man van een illusie, en bracht – met mijn voorzetje – de interne samenhang binnen de groep om zeep. Niet alleen militairen, ook geestelijk verzorgers zijn soms opmerkelijke wezens.

Eric Bras, geestelijk verzorger VUmc en vlootaalmoezenier b.d.; e.bras@vumc.nl